NATIONAL ACADEMY OF EDUCATION MANAGEMENT
Journal of Education Management, 2019, Vol. 11, No. 11, pp. 41-50
This paper is available online at http://jem.naem.edu.vn

QUẢN LÝ SỬ DỤNG THIẾT BỊ DẠY HỌC Ở CÁC TRƯỜNG TIỂU HỌC TRONG BỐI CẢNH HIỆN NAY

Nguyễn Cơ Chí[1]

Tóm tắt. Bài viết nghiên cứu những vấn đề lý luận về quản lý và sử dụng trang thiết bị, phương tiện dạy học ở trường tiểu học và sử dụng có hiệu quả các thiết bị dạy học trong các trường tiểu học nhằm góp phần nâng cao hiệu quả của việc sử dụng thiết bị dạy học.

Từ khóa: *Quản lý, sử dụng, thiết bị dạy học, trường tiểu học, bối cảnh hiện nay.*

1. Đặt vấn đề

Trong trường phổ thông, thiết bị dạy học có ý nghĩa phương pháp luận sâu sắc thông qua việc sử dụng thiết bị dạy học có hiệu quả sẽ góp phần quan trọng không những trong việc hình thành tư duy khoa học cho học sinh. mà còn góp phần phát triển kỹ năng nghề nghiệp của chính người giáo viên. Hiện nay, với số lượng thiết bị dạy học tại các nhà trường tiểu học có thể nói là rất lớn, đa dạng, phong phú đòi hỏi người Hiệu trưởng cũng như đội ngũ giáo viên và học sinh cần phải sử dụng hiệu quả thiết bị dạy học, tránh những lãng phí hay phản tác dụng có thể xảy ra.

Chương trình GDPT mới (Chương trình giáo dục phổ thông mới) được ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo cùng với sự chỉ đạo của ngành giáo dục về việc quản lý sử dụng thiết bị dạy học ở các trường tiểu học cần được đẩy mạnh [1]. Song đi liền với những quyết tâm đó, nhiều khó khăn đang đặt ra cho các cấp quản lý, cũng như đội ngũ cán bộ quản lý các trường đang phải đối diện đó là chất lượng thiết bị dạy học được cung ứng chưa tốt. Một số trường tiểu học chưa có cán bộ thiết bị chuyên trách nên việc quản lý và sử dụng thiết bị còn gặp nhiều khó khăn, đồng thời thiếu cơ sở vật chất cần thiết để bảo quản các trang thiết bị dạy học mới cũng như các trang thiết bị đã có.

Việc sử dụng thiết bị dạy học tại các trường tiểu học chưa được chú trọng đầy đủ, năng lực sử dụng trang thiết bị dạy học của giáo viên và cán bộ thiết bị chưa đáp ứng yêu cầu thực tế đặt ra. Những khó khăn đó tác động trực tiếp đến hiệu quả thực hiện chương trình giáo dục phổ thông mới cũng như việc dạy học theo tiếp cận năng lực người học đang gặp phải những khó khăn. Vì thế, cần phải có các biện pháp hữu hiệu hơn nữa trong việc quản lý và sử dụng trang thiết bị dạy học trong các trường tiểu học để nâng cao chất lượng giáo dục, đáp ứng yêu cầu chương trình giáo dục phổ thông mới.

Ngày nhận bài: 03/10/2019. Ngày nhận đăng: 12/11/2019.
[1]Học viên Cao học khóa 18 - Học viện Quản lý giáo dục;
e-mail: nguyencochisl@gmail.com.

2. Trao đổi vào thảo luận

2.1. Một số khái niệm liên quan đến vấn đề nghiên cứu

2.1.1. Phương tiện dạy học

Theo Từ điển tiếng Việt của Viện ngôn ngữ học "Phương tiện là cái dùng để làm một việc gì, để đạt mục đích nào đó" [10;793]. "Thiết bị là tổng thể nói chung những máy móc, dụng cụ, phụ tùng cần thiết cho một hoạt động nào đó" [10;942].

Theo tác giả Trần Quốc Đắc (2013): Phương tiện dạy học là những đối tượng vật chất được giáo viên sử dụng với tư cách là những phương tiện tổ chức, điều khiển hoạt động nhận thức của người học nhằm đạt mục tiêu dạy học [5;1].

Theo quan điểm của tác giả Tô Xuân Giáp (2002): Phương tiện dạy học là đối tượng vật chất giúp cho giáo viên và học sinh tổ chức có hiệu quả quá trình dạy học nhằm đạt được mục đích dạy học. Nhờ những đối tượng vật chất này, giáo viên tiến hành tổ chức, điều khiển quá trình dạy học giúp học sinh tự tổ chức hoạt động nhận thức của mình một cách có hiệu quả [6;102].

Như vậy, kế thừa và phát triển các tiếp cận nói trên, theo tác giả: Phương tiện dạy học/giáo dục (hiểu theo nghĩa rộng), hay đồ dùng dạy học/giáo dục (theo nghĩa hẹp là thiết bị dạy học) là một vật thể hoặc một tập hợp các vật thể mà giáo viên và học sinh sử dụng trong quá trình dạy học/giáo dục để nâng cao hiệu quả của quá trình này, giúp người học lĩnh hội khái niệm, định luật,... hình thành các tri thức, kĩ năng, kĩ xảo, thái độ cần thiết.

2.1.2. Thiết bị dạy học

Theo Điều 45, Điều lệ trường Tiểu học số: 03/VBHN-BGDĐT (2014) qui định: Cơ sở vật chất trường học bao gồm khối các công trình, trường sở và hệ thống thiết bị giáo dục/thiết bị dạy học là một bộ phận của cơ sở vật chất trường học. Trong tiếng Anh, từ "equipment" được giải nghĩa và được hiểu là thiết bị, dụng cụ, đồ dùng, đồ nghề [2].

Thiết bị dạy học là một vật thể hay một tập hợp đối tượng vật chất mà người giáo viên sử dụng với tư cách là phương tiện điều khiển hoạt động quá trình nhận thức; đồng thời, là phương tiện giúp học sinh lĩnh hội khái niệm, định luật, định lý, hiện tượng, giả thuyết khoa học..., nhằm hình thành ở học sinh các phẩm chất, năng lực; đảm bảo việc giáo dục, phục vụ mục đích dạy học và giáo dục;

Thiết bị dạy học ở trường tiểu học về bản chất được phản ánh các biểu hiện gồm tất cả những đồ dùng dạy học của giáo viên, đồ dùng học tập của học sinh (tối thiểu). Theo qui định của Bộ Giáo dục và Đào tạo, các đồ dùng dạy học ở tất cả các môn học của giáo viên và học sinh (tự làm) theo các yêu cầu về nội dung và phương pháp được quy định trong chương trình giáo dục tiểu học.

2.1.3. Sử dụng thiết bị dạy học ở trường tiểu học

Bộ GD&ĐT đã ban hành Thông tư số 15/2009/TT-BGDĐT, ngày 16 tháng 7 năm 2009 về danh mục thiết bị dạy học tối thiểu ở trường tiểu học cần được trang bị tối thiểu cho các môn học, bao gồm thiết bị dạy học được cấp và tự làm [4]. Như vậy, sử dụng thiết bị dạy học được hiểu là quá trình vận hành tương tác giữa thiết bị dạy học với giáo viên và học sinh trong quá trình tổ chức hoạt động dạy học. Việc sử dụng các thiết bị dạy học ở trường tiểu học được thể hiện bởi khả năng phối hợp sử dụng các thiết bị dạy học truyền thống và hiện đại làm tăng hiệu quả dạy học,

giáo dục tạo nên sự hấp dẫn sinh động cho giờ học, giúp người thầy tác động có hiệu quả hơn đến người học; đồng thời, học sinh cũng có thể tự mình tiếp cận với kiến thức dưới sự hướng dẫn của giáo viên.

2.1.4. Quản lý sử dụng thiết bị dạy học ở trường tiểu học

Quản lý sử dụng thiết bị dạy học ở trường tiểu học là những hoạt động có mục đích của chủ thể quản lý (Hiệu trưởng) nhằm tổ chức sử dụng có hiệu quả hệ thống thiết bị dạy học truyền thống và hiện đại của nhà trường thông qua các chức năng lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra, đánh giá quá trình sử đụng thiết bị dạy học ở các trường tiểu học.

Nội dung quản lý sử dụng thiết bị dạy học ở các trường tiểu học gồm: i) Nhóm thiết bị dạy học trực quan nghe nhìn; ii) Nhóm thiết bị dạy học thực hành thí nghiệm và hoạt động học tập trải nghiệm; iii) Nhóm thiết bị dạy học ứng dụng CNTT; (iv) Xây dựng điều kiện đảm bảo thiết bị dạy học của nhà trường được sử dụng hiệu quả như: có phòng để thiết bị dạy học; có hệ thống tủ, giá để thiết bị dạy học; có các phòng học nghe nhìn; phòng thực hành; có đội ngũ cán bộ chuyên trách về thiết bị dạy học; có các sổ sách theo dõi mượn trả thiết bị dạy học; giáo viên được bồi dưỡng sử dụng thiết bị dạy học thường xuyên... và (v) Năng lực quản lý sử dụng thiết bị dạy học của Hiệu trưởng [6].

Chủ thể quản lý sử dụng thiết bị dạy học trường tiểu học: Bốn nhóm nội dung quản lý sử dụng thiết bị dạy học nêu trên có liên quan đến vai trò của cán bộ QLGD (hiệu trưởng, phó hiệu trưởng), của đội ngũ giáo viên và nhân viên thiết bị dạy học và của tập thể học sinh ở trường tiểu học, đây là các chủ thể quản lý sử dụng thiết bị dạy học ở các trường tiểu học trong bối cảnh hiện nay.

Đánh giá hiệu quả sử dụng thiết bị dạy học trường tiểu học: Để đánh giá hiệu quả sử dụng thiết bị dạy học, nghiên cứu đề xuất các nhóm tiêu chí, gồm: Kỹ năng sử dụng thiết bị dạy học; Khai thác thông tin từ thiết bị dạy học; Kích thích hứng thú học tập của học sinh nhờ sử dụng thiết bị dạy học; và Tổ chức cho học sinh tự lực, chủ động hoạt động chiếm lĩnh tri thức.

2.2. Vai trò của thiết bị dạy học ở trường tiểu học trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay

2.2.1. Vai trò của thiết bị dạy học đối với các thành tố sư phạm trong chương trình giáo dục tiểu học hiện nay

Chương trình GDPT 2018 được khái quát với thành tố sư phạm [1]: Mục đích, Nội dung, Phương pháp, Hình thức, Kiểm tra đánh giá và Môi trường dạy học chúng có mối quan hệ, tác động tích cực lẫn nhau qua hệ thống thiết bị dạy học. Các thành tố này có quan hệ tương tác hai chiều lẫn nhau thông qua sự tương tác của hệ thống thiết bị dạy học (xem sơ đồ).

(Nguồn: Tác giả tập hợp từ quá trình nghiên cứu)

Sơ đồ cho thấy, xét về phương diện nhận thức thì vai trò của thiết bị dạy học vừa là "CÁI" để học sinh trực quan sinh động, nhưng đồng thời nó vừa là "CÁCH" để giúp quá trình nhận thức của học sinh được diễn ra nhanh chóng, hiệu quả hơn và chú trọng tới khả năng thực hành để vận dụng tri thức vào thực tiễn sáng tạo.

Đối với trường tiểu học vai trò của thiết bị dạy học có tác động tích cực nhằm:

- Giúp cho việc học đi đôi với hành, khắc sâu và cụ thể hóa kiến thức lý thuyết, rèn luyện kỹ năng thực hành môn học, chống dạy học chay là một trong những khuyến khích cần thiết trong

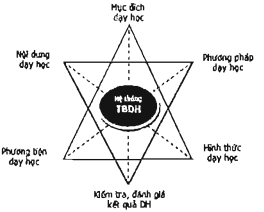

Sơ đồ 1. Mối quan hệ giữa các thành tố của quá trình dạy học

dạy và học thể hiện vai trò quan trọng của các phương tiện, thiết bị trong dạy học ở phổ thông nói chung và ở trường tiểu học nói riêng.

- Gây hứng thú trong dạy học, làm cho việc dạy thêm hấp dẫn, giúp giáo viên, học sinh yêu thích môn học hơn vì một trong những con đường quan trọng nâng cao của học sinh trong nhận thức là việc sử dụng các phương tiện trực quan, giúp giáo viên dễ dàng hơn trong việc truyền tải kiến thức đến học sinh.

- Góp phần nâng cao kết quả học tập của học sinh, tạo thuận lợi trong việc gia tăng các mức độ nhận thức từ biết, hiểu đến phân tích và vận dụng kiến thức đã học vào cuộc sống.

- Rèn luyện kỹ năng sử dụng phương tiện, trang thiết bị cho giáo viên và học sinh trong các môn học nhất là trong những năm qua, các trường được cung cấp nhiều trang thiết bị dạy học hiện đại, các phương tiện nghe nhìn tiên tiến. Điều đó đặt ra giáo viên cần chủ động tìm hiểu và nâng cao kỹ năng sử dụng phương tiện hiện đại vào dạy học và giúp học sinh tìm hiểu thực tế qua các phương tiện trực quan.

- Khuyến khích giáo viên, học sinh tìm tòi, phát huy sáng kiến tìm kiếm, xây dựng, khai thác phương tiện đồ dùng dạy học. Vì vai trò quan trọng của phương tiện dạy học cũng như tính sáng tạo của giáo viên và học sinh là không giới hạn nên có sự kết hợp của giáo viên và học sinh trong tìm kiếm, khai thác và sử dụng phương tiện dạy học sẽ làm gia tăng chất lượng và hiệu quả học tập cho học sinh.

- Góp phần thực hiện một tiêu chí không thể thiếu trong việc phấn đấu nhà trường đạt chuẩn quốc gia đó việc có đầy đủ trang thiết bị, phương tiện dạy học theo quy định của Bộ Giáo dục, như sách giáo khoa, đồ dùng học tập, hệ thống các phương tiện thí nghiệm, thực hành.

2.2.2. Vai trò của thiết bị dạy học đối với nội dung dạy học theo Chương trình GDPT mới

Thiết bị dạy học với dạy học tích hợp

Dạy học tích hợp: là định hướng dạy học giúp học sinh phát triển khả năng huy động tổng hợp kiến thức, kĩ năng,... thuộc nhiều lĩnh vực khác nhau để giải quyết có hiệu quả các vấn đề trong học tập và trong cuộc sống, được thực hiện ngay trong quá trình lĩnh hội tri thức và rèn luyện kĩ năng.

Yêu cầu đối với dạy học tích hợp là định hướng dạy học giúp học sinh phát triển khả năng huy động tổng hợp kiến thức, kỹ năng,... thuộc nhiều lĩnh vực khác nhau để giải quyết có hiệu quả các

vấn đề trong học tập và trong cuộc sống, được thực hiện ngay trong quá trình lĩnh hội tri thức và rèn luyện kỹ năng.

Thiết bị dạy học với dạy học STEM

STEM là thuật ngữ viết tắt của các từ Science (Khoa học), Technology (Công nghệ), Engineering (Kĩ thuật) và Mathematics (Toán học); là thuật ngữ rút gọn được sử dụng khi bàn đến các chính sách phát triển về Khoa học, Công nghệ, Kĩ thuật và Toán học của Mỹ. Thuật ngữ này lần đầu tiên được giới thiệu bởi Quỹ Khoa học Mỹ (NSF) vào năm 2001 [15].

Giáo dục STEM: là mô hình giáo dục dựa trên cách tiếp cận liên môn, giúp học sinh áp dụng các kiến thức khoa học, công nghệ, kĩ thuật và toán học vào giải quyết một số vấn đề thực tiễn trong bối cảnh cụ thể.

Thiết bị dạy học với hoạt động trải nghiệm

Hoạt động trải nghiệm là hoạt động giáo dục được thực hiện bắt buộc từ lớp 1 đến lớp 12; ở tiểu học được gọi là Hoạt động trải nghiệm, ở trung học cơ sở và trung học phổ thông được gọi là Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp. Hoạt động trải nghiệm trong chương trình giáo dục phổ thông được phân chia theo hai giai đoạn: giai cơ bản dành cho học sinh từ lớp 1 đến lớp 9; và giai đoạn giáo dục định hướng nghề nghiệp đối với học sinh THPT.

Thiết bị dạy học đối với hoạt động trải nghiệm được thực hiện dưới bốn loại hoạt động chủ yếu: Sinh hoạt dưới cờ, Sinh hoạt lớp, Hoạt động giáo dục theo chủ đề và Hoạt động câu lạc bộ và thông qua bốn nhóm hình thức tổ chức: Hình thức có tính khám phá; Hình thức có tính thể nghiệm, tương tác; Hình thức có tính cống hiến; Hình thức có tính nghiên cứu, phân hoá. Hoạt động trải nghiệm có thể được tổ chức trong và ngoài lớp học, trong và ngoài trường học theo quy mô cá nhân, nhóm, lớp học, khối lớp hoặc quy mô trường.

2.3. Quản lý sử dụng thiết bị dạy học ở trường tiểu học trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay

2.3.1. Xây dựng kế hoạch sử dụng thiết bị dạy học ở các trường tiểu học

Xây dựng kế hoạch (Lập kế hoạch) quản lý sử dụng thiết bị dạy học ở các trường tiểu học như: Kế hoạch mua sắm, kế hoạch phân bổ, kế hoạch khai thác và kế hoạch huy động các nguồn thiết bị dạy học; kế hoạch tổ chức và đào tạo phát triển đội ngũ tham gia quá trình sử dụng thiết bị dạy học, kế hoạch xây dựng và thực thi theo quy định quy trình quản lý sử dụng thiết bị dạy học của nhà trường hằng năm, kế hoạch đánh giá hiệu quả sử dụng thiết bị dạy học của giáo viên và học sinh.

Các bước cho việc lập kế hoạch sử dụng thiết bị dạy học ở trường tiểu học trong bối cảnh hiện nay:

Bước 1. Chuẩn bị

Căn cứ quy mô trường/lớp, số lượng học sinh để tập hợp nhu cầu về sử dụng thiết bị dạy học cho các khối lớp, từ đầu năm các trường các trường tiểu học cần triển khai đến các giáo viên, tổ chuyên môn xây dựng kế hoạch sử dụng thiết bị dạy học theo phân phối chương trình lập "Sổ kế hoạch sử dụng thiết bị dạy học" theo từng khối lớp, từng môn. Kế hoạch này được tổng hợp từ mỗi giáo viên bộ môn báo cáo với tổ chuyên môn kế hoạch chương, bài có sử dụng thiết bị dạy học và cần nêu được: Sẽ sử dụng thiết bị gì cho tiết nào?

Thiết bị dạy học đó sẽ khai thác ở đâu? (thiết bị hiện có của trường hay tự làm) để có những

kiến nghị, đề xuất với nhà trường. Dựa vào kế hoạch của từng tổ chuyên môn cán bộ phụ trách thiết bị dạy học sẽ có kế hoạch chung về việc sử dụng thiết bị dạy học cho toàn trường.

Xây dựng qui định hàng tuần, để có thời gian chuẩn bị đồ dùng, dụng cụ, hoá chất thực hành theo yêu cầu của giáo viên bộ môn, vào thứ 6 cuối tuần giáo viên nộp lại "Phiếu báo sử dụng thiết bị" cho tuần kế tiếp, để cán bộ quản lý thiết bị có thời gian chuẩn bị đồ dùng dạy học theo đúng tiết mượn của giáo viên. Cách làm này giúp bố trí được thời gian chuẩn bị đồ dùng, tránh mượn trùng lặp một loại đồ dùng trong cùng một tiết dạy mà số lượng đồ dùng ít.

Bước 2. Rà soát, đánh giá thực trạng thiết bị dạy học trường học hiện có

Rà soát thực trạng cơ sở vật chất, thiết bị trường học đang quản lý, sử dụng từ đó có kế hoạch cụ thể để sửa chữa, bổ sung cơ sở vật chất, mua sắm trang thiết bị. Sắp xếp, bố trí thiết bị dạy học hợp lý, ngăn nắp. Thanh lý những thiết bị đã hư hỏng sau mỗi lần sử dụng để có phương án mua sắm bổ sung.

Phân tích tình hình thiết bị dạy học và sử dụng thiết bị dạy học tại nhà trường. Rà soát lại kết quả sử dụng thiết bị dạy học trong những năm qua để làm căn cứ cho việc lập kế hoạch hoạt động sắp tới. Đồng thời, sửa chữa, thay thế, nâng cấp thiết bị dạy học hiện có.

Bước 3. Xác định nhu cầu sử dụng thiết bị dạy học ở trường tiểu học

Tổ chức mua sắm bổ sung thiết bị dạy học cần thiết và đồng bộ cụ thể cần dùng cho các môn học học đối với kế hoạch sử dụng thiết bị dạy học của giáo viên, gồm:

a. Nhóm thiết bị dạy học trực quan nghe nhìn:

+ Tranh ảnh giáo khoa
+ Học liệu bản đồ, lược đồ, kẹp giấy, áp phích.
+ Vật liệu, máy móc phương tiện nghe nhìn
+ Vật thật, mô hình

b. Nhóm thiết bị dạy học thực hành, thí nghiệm, trải nghiệm:

+ Máy móc/Dụng cụ.
+ Hóa chất.
+ Phòng thực hành BM.
+ Xưởng trường.
+ Vườn trường.
+ Môi trường trải nghiệm giả định và trực tiếp.

c. Nhóm thiết bị dạy học ứng dụng CNTT trong dạy học, giáo dục.

+ Thiết kế bài giảng điện tử.
+ Khai thác thông tin học tập trên mạng Internet.
+ Xây dựng mã nguồn học liệu mở...

Bước 4. Xây dựng mục tiêu, sử dụng hiệu quả sử dụng thiết bị dạy học ở trường tiểu học

- Tự làm thiết bị dạy học để bổ sung thiết bị dạy học hiện có.

- Các yêu cầu cho từng hoạt động, qui định tiến trình báo cáo và nhất thiết có các yêu cầu, chuẩn kiểm tra, đánh giá.

- Xác định các giải pháp thực hiện sát với mục tiêu để kế hoạch sử dụng hiệu quả thiết bị dạy học ở trường tiểu học.

- Bồi dưỡng nâng cao kỹ năng cho đội ngũ giáo viên, viên chức thiết bị dạy học về công tác quản lí, sử dụng, bảo quản, bảo dưỡng thiết bị dạy học.

2.3.2. Tổ chức thực hiện việc sử dụng thiết bị dạy học ở các trường tiểu học

Sau khi lập kế hoạch sử dụng thiết bị dạy học, Hiệu trưởng tổ chức triển khai việc thực hiện kế hoạch nhằm xác định nhiệm vụ cụ thể, rõ ràng cho mỗi cá nhân, bộ phận thực hiện theo đúng nội dung của kế hoạch, cụ thể:

Tổ chức thực hiện việc sử dụng thiết bị dạy học của học sinh

- Xây dựng qui trình sử dụng thiết bị dạy học của giáo viên, học sinh

- Xây dựng qui trình quản lý sử dụng thiết bị dạy học

Tổ chức thực hiện việc sử dụng thiết bị dạy học của giáo viên

- Bảo đảm đủ số lượng thiết bị dạy học tối thiểu

- Bảo đảm chất lượng, hiệu quả thiết bị dạy học

- Khai thác sử dụng công suất những thiết bị dạy học đã được trang bị tiết kiệm, tránh lãng phí;

- Tổ chức bồi dưỡng, nâng cao năng lực chuyên môn của viên chức, giáo viên phụ trách công tác quản lý thiết bị dạy học.

Tổ chức bảo quản thiết bị dạy học của cán bộ, nhân viên thiết bị dạy học

- Đề phòng tại nạn thiên tai: Tham mưu với Ban giám hiệu nhà trường để phòng thiết bị dạy học được đặt ở tầng cao tránh bão lụt;

- Chuẩn bị sẵn các vật che phủ, phương tiện chống ẩm để phòng mưa bão hắt nước vào đồ dùng, dụng cụ, hoá chất;

- Đề phòng hoả hoạn: Phòng thiết bị dạy học là nơi chứa nhiều thiết bị, hoá chất dễ cháy nổ vì thế không được đun nấu dưới bất kì hình thức nào trong phòng. Trong phòng luôn luôn phải có dụng cụ phòng cháy chữ cháy để phòng bất chắc.

- Đề phòng côn trùng gây hại như: Mối, mọt, chuột, dán, bằng cách: Thường xuyên kiểm tra các góc nhà; Kiểm tra tủ, giá để thiết bị, các thùng (hòm) đựng hoá chất để kịp thời phát hiện ổ bệnh.

- Đề phòng kẻ xấu gây hại bằng cách: Kiểm tra lại phòng thiết bị dạy học, khóa cửa sổ, đóng cầu giao trước khi ra về.

2.3.3. Chỉ đạo sử dụng thiết bị dạy học có hiệu quả (các điều kiện)

Xây dựng tiêu chí đánh giá hiệu quả sử dụng thiết bị dạy học hiệu quả

Các tiêu chí đánh giá điều kiện đảm bảo thiết bị dạy học được sử dụng hiệu quả như: có phòng để thiết bị dạy học; có hệ thống tủ, giá để thiết bị dạy học; có các phòng bộ môn; phòng nghe nhìn; phòng thực hành; có đội ngũ cán bộ chuyên trách về thiết bị dạy học; có các sổ sách theo dõi mượn trả thiết bị dạy học; đội ngũ giáo viên, nhân viên thiết bị dạy học và cán bộ QLGD nhà trường

phải được bồi dưỡng sử dụng thiết bị dạy học thường xuyên nhằm khai thác và quản lý sử dụng mã nguồn mở/phần mềm trong dạy học, quản lý sử thiết bị dạy học [9;9-39].

Tổ chức bảo quản hệ thống thiết bị dạy học

Để thiết bị dạy học được sử dụng có hiệu quả, các trường TH cần có các biện pháp quản lý hành chính đi đôi với khuyến khích động viên giáo viên như xây dựng nội qui, quy định trong hoạt động chuyên môn nhằm định hướng cho giáo viên phải tích cực sử dụng thiết bị dạy học, tổ chức thao giảng chuyên đề về sử dụng thiết bị dạy học trong từng tổ chuyên môn, khuyến khích động viên giáo viên tự làm thiết bị dạy học và phong trào cải tiến, đổi mới dạy học sáng tạo bằng sự hỗ trợ các phần mềm dạy học.

Xây dựng Hệ điều kiện đảm bảo thiết bị dạy học được sử dụng hiệu quả

Xây dựng tiêu chí đánh giá, tổ chức mua sắm, tự làm, bảo quản, bồi dưỡng năng lực CMNV quản lý thiết bị dạy học cho đội ngũ giáo viên và nhân viên và học sinh), cụ thể:

+ Bảo đảm điều kiện CSVC để lắp đặt thiết bị dạy học hiện đại;

+ Bố trí chuẩn bị đủ nhân viên quản lý thiết bị dạy học;

+ Sắp xếp, giữ gìn, bảo dưỡng hệ thống thiết bị dạy học;

+ Chỉ đạo thay thế, nâng cấp thiết bị dạy học hiện có;

+ Chỉ đạo mua sắm thiết bị dạy học cần thiết tránh lãng phí;

+ Tổ chức nghiên cứu, thiết kế, tự làm thiết bị dạy học.

2.3.4. Kiểm tra, đánh giá hiệu quả sử dụng thiết bị dạy học ở các trường tiểu học

Hàng năm sau kì kiểm kê thanh lý thiết bị dạy học nhà trường phải dành một phần kinh phí để mua sắm, trang bị mới. Tất cả các thiết bị dạy học được bổ sung từ các nguồn: được cấp, tự mua sắm, tự làm, được tặng đều được bổ sung vào danh mục. Đối với thiết bị dạy học tối thiểu có trong danh mục đã được Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành và cung cấp, Hiệu trưởng cần tổ chức:

- Kiểm tra, rà soát thực trạng thiết bị dạy học hiện có; căn cứ quy mô trường/lớp, số lượng học sinh để xây dựng kế hoạch mua sắm bổ sung thiết bị dạy học bảo đảm đủ số lượng, chất lượng, hiệu quả, tiết kiệm, tránh lãng phí.

- Chỉ đạo, tổ chức phong trào tự làm thiết bị dạy học để bổ sung, cải tiến, sửa chữa nhằm phát huy hiệu quả sử dụng thiết bị dạy học đã được trang bị, đáp ứng yêu cầu đổi mới phương pháp dạy học và nâng cao chất lượng giáo dục;

- Khai thác sử dụng hết công suất của những thiết bị đã được trang bị, phù hợp với điều kiện kinh phí và bố trí đủ nhân viên thiết bị, thí nghiệm;

- Kiểm tra, rà soát thực trạng thiết bị dạy học hiện có để lập kế hoạch chi tiết sửa chữa, thay thế, nâng cấp, mua sắm bổ sung những thiết bị dạy học cần thiết và đồng bộ nhằm đáp ứng yêu cầu tối thiểu phục vụ dạy và học theo chương trình hiện hành, đồng thời chuẩn bị thực hiện chương trình GDPT mới sau 2020.

- Các tiêu chí đánh giá hiệu quả sử dụng thiết bị dạy học ở các trường tiểu học trong bối cảnh hiện nay, gồm:

+ Tần suất sử dụng thiết bị dạy học của giáo viên và học sinh.

+ Khả năng làm chủ thiết bị dạy học của giáo viên đối với tính năng kĩ thuật và tính năng sư phạm của thiết bị dạy học.

+ Khả năng làm chủ thiết bị dạy học của học sinh đối với tính năng kĩ thuật và tính năng sư phạm của thiết bị dạy học.

+ Mức độ cải tiến, đổi mới phương pháp do có sử dụng thiết bị dạy học.

+ Mức độ cải tiến kĩ năng, thái độ và tính tích cực học tập của học sinh.

+ Mức độ cải tiến các quan hệ sư phạm trên lớp giữa giáo viên - học sinh, giữa học sinh-học sinh, giữa cá nhân và nhóm.

+ Khả năng giao tiếp, trao đổi thông tin trong học tập và giảng dạy do sử dụng thiết bị dạy học.

Đánh giá hiệu quả sử dụng thiết bị dạy học ở các trường tiểu học phải bắt đầu từ ý thức của mỗi giáo viên cần biết phối hợp sử dụng các thiết bị dạy học truyền thống và hiện đại làm tăng hiệu quả dạy học môn học. Việc kết hợp các thiết bị dạy học truyền thống và thiết bị dạy học hiện đại sẽ tạo hứng thú, tăng hiệu quả học tập cho học sinh và lao động sư phạm của giáo viên trong quá trình giảng dạy.

3. Kết luận

Quản lý sử dụng thiết bị dạy học ở trường tiểu học trong bối cảnh hiện nay cho thấy chức năng của thiết bị dạy học có một vị trí vô cùng quan trọng trong quá trình dạy học, giáo dục. Vai trò của thiết bị dạy học gắn với quá trình phát triển năng lực của học sinh tiểu học. Bối cảnh đổi mới GDPT đặt ra môi trường học tập cho học sinh tiểu học về sự cần thiết sử dụng thiết bị dạy học cần đảm bảo: Phù hợp - Đúng lúc - Mức độ - Hiệu quả.

Chính vì vậy, yêu cầu quản lý sử dụng thiết bị dạy học ở trường TH trong bối cảnh hiện nay phải hướng đến tính khoa học; tính sư phạm và tính kinh tế nhằm phát triển mục tiêu giáo dục tiểu học theo Luật giáo dục 2019 và phẩm chất năng lực học sinh theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1] Bộ giáo dục và Đào tạo (2018), Chương trình tổng thể, Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT.

[2] Bộ Giáo dục và Đào tạo, Điều lệ trường Tiểu học số 41/2010/TT-BGD ĐT ngày 30 tháng 12 năm 2010.

[3] Bộ Giáo dục và Đào tạo, Hướng dẫn mua sắm, sử dụng, bảo quản thiết bị dạy học cấp Tiểu học, số 6817/BGDĐT-CSVCTBTH, ngày 11/8/2009.

[4] Bộ Giáo dục và Đào tạo, Thông tư Ban hành Danh mục thiết bị dạy học tối thiểu cấp Tiểu học, số 15/2009/TT-BGDĐT ngày 16 tháng 7 năm 2009.

[5] Trần Quốc Đắc (2013), *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn của việc xây dựng, sử dụng cơ sở vật chất và thiết bị dạy - học ở trường phổ thông Việt Nam.* Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, Chương 8: Quản lý cơ sở vật chất - kỹ thuật ở trường phổ thông.

[6] Tô Xuân Giáp (2000), *Phương tiện dạy học.* (Tái bản lần 2), Nxb Giáo dục, Hà Nội.

[7] Nguyễn Lộc, Vũ Quốc Chung (2011), *Kinh nghiệm quốc tế về phát triển Chương trình giáo dục phổ thông.* Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.

[8] Peter Thursby, Vũ Quốc Chung, CaryJ.Trexler (2011), *Tăng cường năng lực sư phạm cho giảng viên các trường đào tạo giáo viên phổ thông và Trung cấp chuyên nghiệp.*, MOET, SMEC International (Pvt) Ltd. Australia, Nxb Giáo dục, Hà Nội.

[9] Vũ Trọng Rỹ (2007), *Tình hình sử dụng thiết bị dạy học ở trường THCS qua khảo sát các tỉnh, Thành phố.* Tạp chí Thiết bị giáo dục, số 28.

[10] Viện Ngôn ngữ học (2003), *Từ điển tiếng Việt*, Nxb Đà Nẵng.

[11] Bruner, Jerome S. (1974), *Learning Through Experience and Learning Through Media.* In: Olson, Media and Symbols. The 73rd Yearbook of the NSSE, I, Chikago.

[12] Dale, Edgar (1969), *Audio-Visual Methods in Teaching*, 3rd ed., Holt, Rinehart & Winston, New York, 1969, p. 108.

[13] Davydov, V.V. (1995). *The Influence of L.S. Vygotsky on Education.* Theory, Research, and Practice. Educational Researcher. Vol. 24, no. 3, 12-21.

[14] Davis B, Summers M (2014), *Applying Dale's Cone of Experience to increase learning and retention: A study of student learning in a foundational leadership course.* QScience Proceedings (Engineering Leaders Conference 2014), Purdue University, West Lafayette, IN 47907, USA.

[15] Whelan, R. (2005). *Instructional technology & theory: A look at past, present & future trends.* New York University.

ABSTRACT

Managing the use of teaching equipment at primary schools in the current context

The paper studies theoretical issues about the management and use of teaching equipment and facilities at primary schools and the effective use of teaching equipment in primary schools to contribute to improving the efficiency.

Keywords: *Management, use, teaching equipment, elementary schools, current context.*